

TØNDER
KOMMUNE

Miljøgodkendelse af husdyrbrug

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	3
2	AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	4
3	VILKÅR	5
	3.1. GRUNDFORHOLD	5
	3.1.1. Generelle forhold	5
	3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	5
	3.2.1. Stalde og anlæg	5
	3.2.2. Landskabelige hensyn	6
	3.2.3. Energiforbrug	6
	3.2.4. Vandforbrug	6
	3.2.5. Affald	6
	3.2.6. Management og egenkontrol	6
	3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	7
	3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	7
	3.3.2. Spildevand	7
	3.3.3. Transport	7
	3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld	7
	3.3.5. Støj	8
	3.3.6. Skadedyr	8
	3.3.7. Kemikalier og pesticider	8
	3.3.8. Olie og brændstof	8
	3.3.9. Ensilage	8
	3.3.10. Foder	8
	3.3.11. Lys	8
	3.3.12. Husdyrbrugets ophør	9
	3.3.13. Ammoniak	9
	3.3.14. Lugt	9
	3.3.15. Støv	9
	3.4. HUSDYRBRUGETS AREALER	9
	3.4.1. Ejede og forpagtede arealer	9
	3.4.2. Anden afsætning af husdyrgødning	9
	3.5. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER	9
4	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	10
	4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	10
	4.1.1. Stald og anlæg	10
	4.1.2. Landskabelige hensyn	12
	4.1.3. Energiforbrug	13
	4.1.4. Vandforbrug	13
	4.1.5. Affald	14
	4.1.6. Management og egenkontrol	14
	4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	15
	4.2.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	15
	4.2.2. Spildevand	16
	4.2.3. Transport	16
	4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld	17
	4.2.5. Støj	17
	4.2.6. Skadedyr	18
	4.2.7. Kemikalier og pesticider	18

4.2.8.	Olie og brændstof	18
4.2.9.	Ensilage.....	19
4.2.10.	Foder	19
4.2.11.	Lys	19
4.2.12.	Husdyrbrugets ophør	20
4.2.13.	Ammoniak	20
4.2.14.	Lugt	22
4.2.15.	Støv.....	23
4.3.	HUSDYRBRUGETS AREALER	23
4.3.1.	Ejede og forpagtede arealer	24
4.3.2.	Anden afsætning af husdyrgødning.....	24
4.4.	BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER.....	24
4.4.1.	Bilag IV-arter	24
4.5.	NITRAT OG FOSFOR	27
4.5.1.	Nitrat og fosfor til vandløb og søer	27
4.5.2.	Nitrat til Vadehavet	27
4.5.3.	Nitrat til grundvand.....	30
4.5.4.	Fosfor til Vadehavet	31
5	HØRINGER.....	32
6	KLAGE VEJLEDNING.....	33
7	BILAG	33
8	REFERENCER	34

1 INDLEDNING

Torben B. Knudsen har den 15. februar 2016 søgt om miljøgodkendelse på ejendommen Gåsblokvej 10, 6240 Løgumkloster.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen med skema nr. 84665, version 3 med tilhørende bilag.

Husdyrbruget ejes og drives af Torben B. Knudsen, som også er kontaktpersonen.

Besætningen ønskes udvidet fra det nuværende dyrehold på 850 minktæver og 62 kvier (17-25 mdr.) svarende til 63,31 DE, til en besætning med 1200 minktæver og 62 kvier (17-25 mdr.) svarende til 75,38 DE. I forbindelse med udvidelsen skal der opføres 2 åbne minkhaller med 2 rækker i hver, de skal placeres øst for de eksisterende minkhaller. Det forventes at minkproduktionen er oppe på fuld produktion og godkendelsen udnyttet inden for 2 år.

Gåsblokvej 10 har tidligere, den 29. august 2012, fået en § 10 tilladelse. Tilladelsen er udnyttet.

Kontaktoplysninger:

Navn: Torben Knudsen

Adresse: Gåsblokvej 10, 6240 Løgumkloster

Mobil: 51 51 48 99

E-mail: bodilsen_82@hotmail.com

Bedriftsoplysninger:

Navn: Unavngivet bedrift.

CVR: 31 14 45 82.

CHR: 50524.

Rådgiver: Rikke Kyhn, Landbrugsrådgivning Syd.

Sagsbehandler Tønder Kommune: Helle H. Iversen.

KS: Per Hendriksen.

2 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler den 23. juni 2016 godkendelse til:

Husdyrproduktion:

Udvidelse fra 850 minktæver og 62 kvier (17-25 mdr.) til 1.200 minktæver og 62 kvier (17-25 mdr.), svarende til en udvidelse fra 63,31 dyreenheder (DE) til 75,38 DE.

Projekterede anlæg:

2 stk. 2-rækkede minkhaller samt en ny vaskeplads.

Udbringningsarealer:

47,68 ha ejede arealer til udbringning af husdyrgødningen fra ejendommen.

Afsætning af husdyrgødning:

Der godkendes ingen gylleaftaler i forbindelse med udvidelsen, men en lille mængde husdyrgødning forventes afsat til Sønderjysk Biogasanlæg (4 DE), når produktionen er fuldt udnyttet.

Godkendelsen er meddelt efter § 11, stk. 2 i husdyrloven¹.

Vi vurderer i kapitel 4, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget ved at anvende den bedst tilgængelige teknik, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgning med tilhørende miljøreddegørelse og efterlever vilkårene i kapitel 3.

Vi har vurderet at projektet ikke kan påvirke Natura 2000 områder væsentligt eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag IV arter. Vurderingen er foretaget efter §§ 7 og 11 i habitatbekendtgørelsen².

Hvor intet andet er nævnt, skal vilkårene være overholdt når godkendelsen tages i brug.

Husdyrbruget skal leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser uanset indholdet i denne godkendelse.

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning fremgår af kapitel 6.

Helle H. Iversen
Miljømedarbejder

Tønder

3 VILKÅR

Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

3.1. GRUNDFORHOLD

3.1.1. Generelle forhold

3.1.1.1. Denne godkendelse bortfalder hvis den ikke er udnyttet inden 2 år efter den er meddelt. Godkendelsen er udnyttet når bygge- og anlægsarbejder eller når udvidelsen eller ændringen af dyreholdet er påbegyndt. Dog med den forudsætning, at den udnyttelse som er påbegyndt, færdiggøres i et rimeligt tempo, hvilket normalt vil sige at den skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb.

3.1.1.2. Husdyrbruget godkendes til et maksimalt dyrehold på 1.200 minktæver og 62 kvieopdræt (17-25 mdr.) i alt svarende til 75,38 DE.

Dyrene skal opstaldes om anført i tabellen:

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Kviestald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvier (17-25 mdr.)	62	34,0
2	Nye minkhaller	Bure, proteinindhold 31 % af OE uge 30-47, gødningsrende over 32 cm, halm ad libitum og dagligt tømning af gyllerender.*	Minktæver	350	12,07
3	Minkhaller	Bure, proteinindhold 31 % af OE uge 30-47, gødningsrende over 32 cm, halm af libitum og dagligt tømning af gyllerender.*	Minktæver	850	29,31
I alt					75,38

* Staldsystemerne er beskrevet incl. de valgte BAT virkemidler.

3.1.1.3. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

3.1.1.4. Et eksemplar af godkendelsen skal være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift. Herudover skal driftspersonalet være gjort bekendt med godkendelsens indhold.

3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.2.1. Stalde og anlæg

3.2.1.1. De 2 nye minkhaller skal opføres i samme størrelse som de eksisterende minkhaller (højde 2,7 m x bredde 4,5 m x længde 63 m).

- 3.2.1.2. Rendebredden på alle gyllerender skal være mindst 33 cm.
- 3.2.1.3. De nye bygninger skal opføres i afdæmpede farver og ikke reflekterende materialer, der svarer til farverne på de eksisterende bygninger.
- 3.2.1.4. Der skal etableres en vaskeplads i forbindelse med fodersiloen. Vaskevandet skal ledes til gyllebeholder og udbringes efter gældende regler. Størrelsen er oplyst til: Længde 3 m x bredde 2,5 m. Pladsen skal være etableret senest den 15.09.2016.

- 3.2.2. Landskabelige hensyn
  - 3.2.2.1. De eksisterende læhegn syd, øst og vest for minkhallerne skal bibeholdes og vedligeholdes, se bilag 1. Hvis læhegnene på noget tidspunkt bliver forældet og fjernes skal de erstattes af nye 3-rækkede læhegn med hjemmehørende arter som hassel, hvidtjørn, eg, hyld, røn o. lign.

- 3.2.3. Energiforbrug

Der stilles ingen vilkår.

- 3.2.4. Vandforbrug
  - 3.2.4.1. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.
  - 3.2.4.2. Der skal foretages en årlig opgørelse af husdyrbrugets vandforbrug.

- 3.2.5. Affald
  - 3.2.5.1. Hvis der opbevares spildolie og andet flydende farligt affald, skal det opbevares indendørs i beholdere der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Beholderne skal stå i en spildbakke, hævet på en rist. Spildbakken skal kunne indeholde volumen af den største beholder, der opbevares i spildbakken.
  - 3.2.5.2. Hvis der opbevares fast farligt affald skal det opbevares indendørs på fast og tæt bund.

- 3.2.6. Management og egenkontrol
  - 3.2.6.1. Dokumentation for overholdelse af vilkår (3.3.10.1) skal noteres i en driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og fremvises til tilsynsmyndigheden, så fremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkåret i godkendelsen er overholdt.
  - 3.2.6.2. Halm skal tildeles minkene ad libitum.

3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

3.3.1.1. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.

3.3.1.2. Påfyldning af gyllevogne skal foregå under opsyn og hvis der forekommer spild skal det straks opsamles.

3.3.1.3. Gyllerender skal tømmes dagligt.

3.3.2. Spildevand

3.3.2.1. Vand fra vask af hvalpenet og fodersiloer skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

3.3.3. Transport

Der stilles ingen vilkår.

3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld

3.3.4.1. Der skal ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, straks ske alarmering til alarmcentralen på telefon 112, og igangsættes afværgeforanstaltninger, der kan begrænse forureningen af omgivelserne mest muligt.

3.3.4.2. Der skal udarbejdes en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere skal handle i tilfælde af brand, overløb af gylle, kemikalie- og oliespild samt strømsvigt. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:
Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at stoppe ulykken/uheldet og begrænse udbredelsen.
Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
Bilag over husdyrbruget med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, og som kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal udarbejdes og fremvises på først kommende miljøtilsyn efter at godkendelsen er meddelt.

3.3.4.3. Tagnedløbsbrønde og lignende, der ligger inden for 15 m fra gyllebeholderen, skal sikres, så der i forbindelse med uheld ikke kan afledes gylle til drænsystemet.

3.3.4.4. Hvis der opbevares flydende gødning, flydende mineraler, flydende kemikalier eller lignende skal det opbevares i beholdere der er egnet, dvs.

har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Det område hvor beholderne står, skal udformes så at den flydende væske tilbageholdes, hvis der sker uheld med beholderne.

3.3.5. Støj

Der stilles ingen vilkår.

3.3.6. Skadedyr

3.3.6.1. Der skal udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra Institutet for Agroøkologis Skadedyrslaboratoriets vejledning.

3.3.6.2. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester. Desuden skal der sørges for god staldhygiejne og forsvarlig foderopbevaring.

3.3.7. Kemikalier og pesticider

3.3.7.1. Kemikalier skal opbevares indendørs på fast bund uden afløb.

3.3.7.2. Påfyldning af sprøjte skal foregå under opsyn og fra separat vandtank eller fra vandforsyning med monteret kontraventil og min. 25 m fra boring.

3.3.8. Olie og brændstof

3.3.8.1. Påfyldningspistol for olie skal være forsynet med automatisk lukkemekanisme.

3.3.8.2. Brændstoftanke skal stå på fast og tæt bund, så spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Selve tankningen skal foregå på fast tæt bund.

3.3.9. Ensilage

Der stilles ingen vilkår.

3.3.10. Foder

3.3.10.1. I alle minkhaller skal der anvendes foder med et proteinindhold på gennemsnitlig 31 % af OE i ugerne 30 – 47. Ansøger skal dokumentere procentsatsen med en produktionsplan fra foderleverandøren, hvoraf den planlagte mængde protein i procent af den omsættelige energi fremgår.

3.3.11. Lys

Der stilles ingen vilkår.

3.3.12. Husdyrbrugets ophør

- 3.3.12.1. Ved husdyrbrugets ophør skal ejendommen tømmes for husdyrgødning, affald, døde dyr, spildevand, foder, og der skal rengøres grundigt.

3.3.13. Ammoniak

Vilkår til opfyldelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet under henholdsvis management, gødningsopbevaring og –håndtering samt foder.

3.3.14. Lugt

Der stilles ingen vilkår.

3.3.15. Støv

Der stilles ingen vilkår.

3.4. HUSDYRBRUGETS AREALER

3.4.1. Ejede og forpagtede arealer

- 3.4.1.1. Der må kun udbringes husdyrgødning på de ejede arealer, der er vist på bilag 4.

- 3.4.1.2. På husdyrbruget skal der hvert år være 19 % efterafgrøder ud over det til en hver tid gældende, generelle krav om efterafgrøder.

3.4.2. Anden afsætning af husdyrgødning

- 3.4.2.1. Afsætning af husdyrgødning til et godkendt biogasanlæg kan helt eller delvis erstattes af anden afsætning, f.eks. udbringning på arealer der er accepteret af miljømyndigheden.

3.5. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

Der stilles ingen vilkår.

4 MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.1.1. Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens indretning og drift fremgår af nedenstående skema samt situationsplanen, bilag 1.

Før

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Eksisterende minkhaller	Bure, ingen krav til proteinindhold, gødningsrende over 32 cm, ingen krav til halm, tømning 2 x ugentligt	Minktæver	850	29,31
2	Kviestald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvier (17-25 mdr.)	62	34
I alt					63,31

Efter

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Eksisterende minkhaller	Bure, proteinindhold 31 % af OE uge 30-47, gødningsrende over 32 cm, halm af libitum og dagligt tømning af gyllerender.*	Minktæver	850	29,31
2	Kviestald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvier (17-25 mdr.)	62	34
3	Nye minkhaller	Bure, proteinindhold 31 % af OE uge 30-47, gødningsrende over 32 cm, halm af libitum og dagligt tømning af gyllerender.*	Minktæver	350	12,07
I alt					75,4

* Staldsystemerne er beskrevet incl. de valgte BAT virkemidler.

I forbindelse med udvidelsen af minkproduktionen er det planlagt at opføre 2 nye minkhaller. De opføres i samme størrelse som de eksisterende minkhaller (højde 2,7 m x bredde 4,5 m x længde 63 m). Hallerne er omkranset af et hegn, der forhindrer minkene i at løbe væk, hvis de skulle slippe ud af burene.

Læhegnene rundt om minkfarmen bibeholdes, hvilket der stilles vilkår om. Hvis læhegnene bliver forældede stilles der vilkår om, at de skal fornyes og erstattes af 3-rækkede læhegn jf. Pelsdyrbekendtgørelsen.

Generelle lokaliseringskrav jf. § 6 i husdyrloven

Nærmeste byzone- eller sommerhusområde i forhold til nye staldanlæg, og eksisterende staldanlæg, hvor husdyrbruget udvides, ligger omkring 4 km væk. Der er tale om Løgumkloster by og/eller Arrild Ferieby (sommerhusområde). Områderne ligger henholdsvis syd og nord for husdyrbruget.

Nærmeste nabobeboelse i forhold til nye staldanlæg, og eksisterende staldanlæg hvor husdyrbruget ændres, er Gåsblokvej 3, 6240 Løgumkloster som ligger ca. 215 m syd for husdyrbruget.

Nærmeste område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål mhb. på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende eller nærmeste samlede bebyggelse i landzone, er lokalplan nr. 02-67 for Boinstitutionen Løgumgård, der ligger ca. 3,4 km syd for husdyrbruget.

Afstandskravene i husdyrlovens § 6 er altså overholdt.

Generelle afstandskrav jf. § 8 i husdyrloven

Ingen af de nye minkhaller opføres inden for følgende afstande til:

- Almene vandforsyningsanlæg 50 m.
- Ikke-almene vandforsyningsanlæg 25 m (JUP 159.1059 ligger syd for maskinhuset).
- Vandløb eller søer 15 m.
- Offentlig/privat fællesvej 15 m.
- Levnedsmiddelvirksomhed 25 m.
- Beboelse på samme ejendom 15 m.
- Naboskel 30 m.

Afstandskravene i husdyrlovens § 8 er overholdt.

BAT-niveau

Stald 1: Eksisterende minkhal

I denne stald sker der ingen ændringer i sammensætningen af dyreholdet. Der er både før og efter udvidelsen 850 minktæver, og ammoniakfordampningen er beregnet til 1.241,25 kg N/år. Niveaulet er fastlagt ud fra en konkret vurdering af, hvad der anses for opnåelig ved anvendelse af BAT. Det er vurderet, at kombinationen af virkemidlerne: Tømning af render 2 gange ugentligt, foder med proteinindhold på gennemsnitlig højest 31 % af OE i uge 30-47 og halm ad libitum vil være BAT.

Stald 2: Kviestald

I denne stald sker der ingen ændringer. Der er både før og efter udvidelsen 62 kvieopdræt (17-25 mdr.), og ammoniakfordampningen ved anvendelse af BAT er beregnet til 382,23 kg N/år.

Stald 3: Nye minkhaller

Det er planlagt at opføre 2 nye minkhaller i 2016. Ifølge Natur- og Miljøklagenævnet anses følgende emissionsgrænseværdier for opnåelig ved anvendelse af BAT for nye minkhaller:

- 1,30 kg N/årstæve for minkhaller med gødningsrender med en længde på under 50 m
- 1,15 kg N/årstæve for minkhaller med gødningsrender med en længde på 50 m og derover.

Gødningsrenderne har en længde på ca. 63 m, så det må antages at det er emissionsgrænseværdien på 1,15 kg N/årstæve der er gældende i denne sag.

Det svarer til, at den samlede emissionsgrænseværdi for de 2 nye minkhaller kan beregnes at være 350 minktæver x 1,15 kg N/tæve = 402,5 kg N.

Den samlede BAT beregning kan se i bilag 2.

Beregning af BAT-niveau

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 2.026 kg N/år ud fra Nomo-afgørelsen nr. 103 og de vejledende emissionsgrænseværdier udgivet af MST.

BAT-redegørelse

Ansøgeren har benyttet følgende tiltag for at opnå BAT-niveau:

- Anvendelse af halm ad libitum både i eksisterende og nye minkhaller.
- Udmugningshyppigheden er dagligt både i eksisterende og nye minkhaller.
- Proteinindholdet fastsættes til 31 % af OE i uge 30-47 for al minkfoder.
- Rendebredden skal være mindst 33 cm for alle minkhaller.

Det fremgår af ansøgningen at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør 2.025,61 kg N/år.

BAT-vurdering

Idet ammoniakemissionsniveauet for det ansøgte projekt er lavere end det fastlagte BAT-niveau, vurderer vi, at projektet lever op til bedste tilgængelige teknik.

For at sikre at BAT-niveauet overholdes er der stillet vilkår 3.2.1.2, 3.2.6.2, 3.3.1.3 og 3.3.10.1.

4.1.2. Landskabelige hensyn

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for

- Natura 2000-områder,
- naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.,
- områder med landskabelig værdi,
- geologiske bevaringsværdige landskaber,
- uforstyrrede landskaber,
- rekreative interesseområder,
- værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer,
- kirkeomgivelser,
- kystnærhedszonen,
- lavbundsarealer,
- skovrejsningsområder,

- fredede områder,
- beskyttede naturtyper,
- standbeskyttelseslinje,
- klitfredningslinje,
- skovbyggelinje,
- sø- og åbeskyttelseslinje,
- kirkebyggelinje,
- fortidsmindelinje,
- beskyttede sten- og jorddiger.

Der gives godkendelse til, at de nye minkhaller placeres øst for de eksisterende, og de opføres i samme mål og med de samme materialer som de eksisterende. Der er syd, øst og vest for anlægget et læhegn, der afskærmer for indkig fra Gåsblokvej. På den baggrund vurderes det, at det nye staldanlæg ikke vil virke forstyrrende i landskabet.

Med vilkår om, at beplantning skal vedligeholdes og om, at de nye haller skal opføres i det samme materiale som de eksisterende, er det kommunens vurdering, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes.

4.1.3. Energiforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Vi vurderer, at de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til energibesparelse på kvægbedrifter, mens det er meget begrænset, hvad der findes af muligheder i minkproduktioner.

Det er oplyst, at forbruget af el forventes at stige fra ca. 24.000 kWh til 30.590 kWh. Indtil videre har forbruget i kviestalden været på ca. 3.500 kWh. Forbruget af dieselolie forventes at stige fra 2.700 l til ca. 3.200 l. Der er naturlig ventilation i både kviestalden og i minkhallerne. Der er ingen udendørs belysning i form af projektører, da mink ikke tåler påvirkning af kunstigt lys. Hos kvierne er der lys efter behov. Vandet hos minkene holdes frostfrit i kolde perioder ved at lade vandet cirkulere, anlægget er forberedt til opvarmning, men det har dog ikke været tilsluttet endnu.

Tønder Kommune vurderer, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om indførelse af bedst tilgængelig teknologi inden for energibesparende foranstaltninger.

4.1.4. Vandforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Iblødsætning af staldene inden vask, vask med højtryksrensere, brug af drikkestrug til opsamling af vandspild samt daglig inspektion og reparation af eventuelle lækager.

Vi vurderer, at de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til vandbesparelse på kvægbedrifter og i minkproduktioner.

Det er oplyst, at ejendommen forsynes med vand fra Løgumgård vandværk. Vandventilerne er nye og monteret således, at vandspildet er reduceret til et minimum. Der anvendes vand til drikkevandsforsyning til mink og kvier, samt til rengøring. Maskiner og inventar (hvalpenet) sættes i blød såfremt det er nødvendigt før højtryksrensningen. Drikkeventilerne efterses og udskiftes, når det skønnes nødvendigt, og vandforbruget registreres løbende for at forebygge spild og ødelagte vandrør.

Tønder Kommune vurderer at dette er BAT mht. vandbesparende foranstaltninger. For at sikre at BAT-niveauet fastholdes, er der stillet vilkår om vedligeholdelse af drikkevandssystemer - vilkår 3.2.4.1 og om fortsat at registrere vandforbruget – vilkår 3.2.4.2.

4.1.5. Affald

Det er oplyst, at affald opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer. Døde dyr bortskaffes til DAKA eller opbevares i en fryser til senere pelsning. Der føres i øvrigt lister over dødsfald.

Ansøgeren skal til enhver tid efterleve reglerne i bekendtgørelse om opbevaring af døde produktionsdyr³, så der stilles ingen vilkår i denne forbindelse.

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug. Ansøger har vurderet, at mængden af affald ikke vil stige væsentligt i forbindelse med udvidelsen af minkproduktionen.

På den baggrund vurderer Tønder Kommune, at der tages tilstrækkelige hensyn til omgivelserne, og at mulighederne for genanvendelse og recirkulation udnyttes.

4.1.6. Management og egenkontrol

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand, energiforbrug og foder, affaldsdannelse, anvendelse af handelsgødning og husdyrgødning samt udarbejdelse af gødningsplaner. Vi vurderer, at de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til management på kvæg- og minkbedrifter.

Management for minkfarme er desuden for mange punkter beskrevet i Bekendtgørelse nr. 1428 om pelsdyrfarme og Bekendtgørelse nr. 1553 om beskyttelse af pelsdyr. De to bekendtgørelse giver retningslinjerne for driften af minkfarmen med hensyn til miljøforhold og indhusning af dyrene.

Halm tilføres burene ad libitum og halm, der tildeles redkasserne falder under burene efterhånden og opsamler en stor del af urinen. Halmen opsamles og hældes i gyllebeholderen.

Bedriften drives af ansøger og ansøgers bror, der er således ingen ekstra ansatte.

Der udarbejdes mark- og gødningsplaner til brug for planlægning og registrering af forbruget af husdyr- og handelsgødning. Desuden planlægges og registreres pesticid- og kemikalieforbruget.

Mht. virkemidlet om max. proteinindhold i foderet på 31 % af OE i ugerne 30-47 knytter der sig dertil nogle egenkontroller. Dette bliver der stillet vilkår om.

Under forudsætning af, at ejendommen drives på den beskrevne måde, vurderer vi, at der anvendes BAT med hensyn til management.

4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.2.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT

- at tilpasse gødningsmængden arealets størrelse og afgrødernes behov,
- at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og optag af næringsstoffer forekommer,
- at undgå at sprede gødningen, når markerne er mættet med vand, er oversvømmet, frosne eller dækket af sne,
- Ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- Ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb,
- at sprede gødning så at lugtgener mindskes,
- at opbevare gyllen i stabile beholdere eller gyllelagune med låg/plastikdække eller flydelag.

Samtlige ovenstående punkter er implementeret i dansk lov.

Både før og efter udvidelsen er der 1 gyllebeholder på ejendommen. Beholderen er fra 1994 og kan rumme 1.190 m³, der udover er der en fortank på ca. 40 m³. Gyllebeholderen er omfattet af beholderkontrolordningen, og der er senest udført 10-års-beholderkontrol i 2014 uden anmærkninger.

Jf. bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK. nr. 594 af 04/05/2015) skal der være opbevaringskapacitet til 9 måneders tilførsel. Den årlige produktion af gylle er beregnet til 1.023 m³ svarende til 85,25 m³ pr. måned plus vaskevand fra fodersiloer og vask af net, når udvidelsen af minkproduktionen er fuldt gennemført. Det skønnes at vask giver 198 m³ ekstra vand til gyllebeholderen. Ud over mink- og kvæggylle bliver gyllebeholderen også tilført halmen, der opsamles fra under minkburene. Det er oplyst, at der samlet set ledes 1.221 m³ til gyllebeholderen, svarende til 101,75 m³ pr. måned. Dette giver opbevaringskapacitet til 11,7 måneder.

På ejendommen udbringes gylle under hensyntagen til de generelle regler. Gyllen udbringes af maskinstation. I forbindelse med håndteringen af mink- og kvæggylle stilles der vilkår om, at det skal sikres at gyllebeholderen kan rumme den udpumpede mængde mm.

På baggrund af ovenstående vurderer Tønder Kommune, at opbevaring og udbringning af gylle sker i overensstemmelse med BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

4.2.2. Spildevand

Spildevand fra produktionen udgøres af drikkevandsspild (medregnes i gødningsproduktionen), tagvand samt vand fra vask af fodersiloer, hvalpenet og maskiner. Mængden af spildevand forventes at ændre sig som det ses i tabellen herunder. Alt tagvand udledes på jordoverfladen mellem minkhallerne.

Spildevandstyper	Nudrift (m ³ /år)	Ansøgt drift (m ³ /år)	Afledes til
Vask af maskiner	ca. 30 m ³	ca. 30 m ³	Jordoverfladen
Vask af fodersiloer	ca. 50 m ³	ca. 50 m ³	Gyllebeholder i ansøgt situation.
Vask af hvalpenet og haller	ca. 85 m ³	ca. 114 m ³	Vand fra vask af hvalpenet skal ledes til gyllebeholder.

Vand fra vask af hvalpenet og fodersiloen skal opsamles og ledes til gyllebeholder, hvilket der vil blive stillet vilkår om.

Det er oplyst, at der vil blive opført en vaskeplads i forbindelse med fodersiloen. Størrelsen bliver ca. 7,5 m² og der laves afløb, hvorfra der ledes til gyllebeholder.

Afledning af husspildevand, tagvand fra driftsbygninger og overfladevand til grøft eller vandløb samt nedsivning er ikke omfattet af denne godkendelse, men kræver særskilt tilladelse.

4.2.3. Transport

Størstedelen af transporterne er af foder, affald og gylle. Antallet af transporter forventes at ændre sig som det ses i tabellen herunder, samlet set forventes der en lille stigning i antallet af transporter.

Transporter	Før antal/år	Efter antal/år
Foder til mink	244	244
Foder til kvier	183	183
Diesel	3	4
Afhentning af døde dyr	2	2
Diverse (halm, dyrlæge, såsæd mm.)	8	15
Gyllekørsel	24	29
Affald	26	26

Ind-og udlevering af kvier	13	13
I alt	503	516

Landbruget har visse behov for transport som skal tilgodeses. På denne ejendom foregår transporter i forbindelse med gødningsudbringning og markarbejde ad interne markveje, så gener med tilsmudsning af de offentlige veje begrænses. Det vurderes derfor, at der ikke er nødvendigt at sætte vilkår. Største delen af transporterne er desuden foder, der bringes til ejendommen.

4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld

Den største risiko for omgivelserne er uheld med gylle. Enten sprængning af beholder eller uheld i forbindelse med håndtering af gylle. Endvidere kan der ske uheld i forbindelse med opbevaring og håndtering af pesticider og/eller dieselolie.

Det er oplyst, at risikoen for uheld ved pumpning af gylle minimeres ved at overvåge mens pumpningen foregår. Springer der en slange vil det hurtigt blive opdaget og pumpningen standset.

Ved udbringning af gylle anvendes maskinstation med selvlæssende gyllevogn.

Maskiner og maskindele holdes ligeledes rene og fri for støv og halmrester, så risikoen for brand minimeres.

Der stilles vilkår om, hvorledes flydende handelsgødning, mineraler o.lign. skal opbevares og om, at alarmcentralen skal alarmeres, hvis der er sket et uheld. Ligeledes stilles der vilkår om, at tagedløbsbrønde og lignende, der ligger inden for 15 fra gyllebeholderen, skal, sikres, så der i forbindelse med uheld ikke kan afledes gylle til drænsystemet.

Det er oplyst at der vil blive udarbejdet en beredskabsplan så der sikres en effektiv standsning af og oprydning efter eventuelle uheld. Tønder Kommune har dog ikke modtaget nogen i forbindelse med godkendelsens udarbejdelse. Der vil derfor blive stillet vilkår om udarbejdelse af beredskabsplanen.

Vi vurderer på den baggrund, at der er taget tilstrækkelige hensyn til omgivelserne ved håndtering af husdyrgødning, affald og brændstof.

4.2.5. Støj

Det er oplyst, at der vil forekomme maskinstøj fra den daglige drift (hovedsageligt fra fodervogn, når minkene fodres) samt ved transporter til og fra ejendommen. Minkene fodres dagligt ligesom der leveres foder hver eller hver anden dag. Ved overpumpning af gylle fra fortank til gyllebeholder vil der også kunne forekomme lidt støj, dette sker ca. 1 gang ugentligt.

Den nærmeste nabobeboelse ligger mere end 150 m syd for staldanlæggene og Tønder Kommune har ikke registreret klager over støj fra husdyrbruget.

Da husdyrbruget i øvrigt ligger i landzone udenfor lokalplanlagte områder og uden for samlet bebyggelse, er der ikke projekteret særlige tiltag for at dæmpe støjkilderne, hvilket heller ikke skønnes nødvendigt. Der stilles derfor ingen vilkår i forhold til støj.

4.2.6. Skadedyr

Ansøger har oplyst, at en fornuftig håndtering af foder og husdyrgødning sikre, at der ikke opstår unødigt store gener med skadedyr. Bekæmpelsen koncentrerer sig hovedsageligt om fluer og rotter. Afløb og riste holdes fri for skidt og foderrester. Der holdes generelt rent i og omkring bygningerne. Der følges de generelle retningslinjer for fluebekæmpelse i overensstemmelse med Institut for Agroøkologis Skadedyrslaboratoriets vejledninger, hvilket der også vil blive stillet vilkår om.

De forebyggende foranstaltninger ved fluebekæmpelse består hovedsageligt i, at forhindre, at fluerne klækkes i gødning og sand under burene. Rensning under burene sker en gang pr. måned. Desuden kontrolleres der også for pubber i sandet under burene mindst 1 gang årligt.

På ejendommen er der en del katte, der hjælper med at holde rottebestanden nede og husdyrbruget får regelmæssigt besøg af kommunens skadedyrsbekæmper af rotter.

Desuden skal ansøger sørge for god staldhygiejne, forsvarlig foderopbevaring, fjernelse af affald, foder og gødningsrester, så at skadedyrsangreb forebygges. Dette stilles der vilkår om.

4.2.7. Kemikalier og pesticider

Sprøjtemidler og restprodukter oplagres i en aflåst fryser ved kostalden. Der udarbejdes hvert år en sprøjteplan i forbindelse med markplan, og der indkøbes pesticider efter, hvad der er behov for.

Det er ejeren selv, der står for at sprøjte og det tilstræbes, at disponere kemikalierne så restprodukter undgås.

Marksprøjten fyldes med vandværksvand med en vandslange, hvor der er monteret en kontraventil, dette bliver der også stillet vilkår om.

Sprøjten er forsynet med en rentvandstank. Sprøjten kan således vaskes indvendigt ude på marken og vaskevandet kan indgå i markbehandlingen.

Det vurderes på den baggrund, at husdyrbruget opbevarer kemikalier og pesticider forsvarligt. For fremadrettet at sikre, at opbevaringen sker forsvarligt stilles der vilkår om, at kemikalierne fortsat skal opbevares indendørs på fast og tæt bund uden afløb, desuden stilles der vilkår om at påfyldningen skal foregå mindst 25 m fra vandboringen.

4.2.8. Olie og brændstof

Der findes på godkendelsestidspunktet 1 stationær dieseltank på ejendommen, se nedenfor:

Dieseltank	Volumen	Fremstillingsår	Tank nr.	Godk. nr.
Roug	1.800	2007	006758-1	5323

Dieseltanken står i maskinhuset på betongulv. Smøreolie mm. opbevares i tønder, der også står på betongulv i maskinhuset. Der bliver stillet vilkår om, at brændstoftanken også fremadrettet skal stå på fast og tæt bund for at forureningsfaren minimeres.

4.2.9. Ensilage

Der opbevares ikke ensilage på ejendommen. Foderet til kvierne bliver leveret og ud-fodret hver anden dag. Det vurderes derfor, at det ikke er nødvendigt at stille vilkår i forhold til opbevaring af ensilage.

4.2.10. Foder

Der anvendes minkfoder, som jf. Bek. om pelsdyrfarme m.v., § 6, ikke må fremstilles på farmen.

Det er oplyst, at minkene fodres med vådfoder fra Sole minkfoder A/S. Der leveres foder dagligt eller hver anden dag, der pumpes direkte til fodersiloerne. Da foderet leveres direkte fra en central har ansøger ingen indflydelse på sammensætningen af foderet, herunder på indhold af protein og fosfor. Proteinindholdet i % af OE i uge 30-47 er 31 %. Foder til kvierne leveres hver anden dag. I minkbranchen arbejdes der på at sænke indholdet af protein i foderet, og dermed reducere kvælstof i både husdyrgødning og som ammoniakfordampning.

Fodermængden varierer gennem året med det højeste forbrug fra august til november. I nudrift leveres der maksimalt 1.190 kg/dag, mens der efter udvidelsen vil blive leveret maksimalt 1.680 kg/dag. Fodercentralen udarbejder og leverer foderplanerne. I perioden fra november til maj fodres én gang dagligt, men der fra maj til november fodres 2 gange dagligt.

Tønder Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne.

Der er redegjort for anvendelse af reduceret protein i minkfoder, for derved at reducere indholdet af kvælstof i både husdyrgødning og som ammoniakfordampning. 31 % protein af OE i ugerne 30 – 47 vil, sammen med udmugning dagligt og halm ad libitum sikre, at ammoniakreduktionskravet er overholdt. Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, og at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille yderligere vilkår om anvendelse af BAT på foderområdet.

Miljøstyrelsen har i øvrigt ikke udarbejdet vejledninger om emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT i forhold til fosforemission fra minkproduktioner.

4.2.11. Lys

Det er oplyst, at mink ikke tåler påvirkning af kunstigt lys, hvilket betyder, at der ikke er eller vil blive etableret generende lyskilder på ejendommen. Dog er der lys i stalden til kvierne og personale efter behov. Der er ingen projektøre opsat til udendørs belysning og dette ændres der ikke på i forbindelse med udvidelsen.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund, at naboerne ikke vil blive generet af lys fra ejendommen og at det ikke er nødvendigt at stille vilkår for at begrænse lysgener.

4.2.12. Husdyrbrugets ophør

Ved ophør af husdyrproduktionen er det oplyst, at produktionsanlægget, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Gyllebeholderen vil blive tømt indenfor den efterfølgende planperiode, hvis ikke den bliver lejet ud. Stoffer der kan forurene jord, undergrund og overfladevand, samt affald vil blive bortskaffet efter gældende regler. Dette vil der blive stillet vilkår om.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund, at der vil blive taget tilstrækkeligt hensyn til landskabet og forureningsfare ved ophør.

4.2.13. Ammoniak

Det generelle ammoniakreduktionskrav på anlægget.

Kravet til begrænsning af ammoniakfordampningen opfyldes ved, at gylle renderne tømmes dagligt efter udvidelsen og der gives halm ad libitum hos alle minktæver, både i de nye og eksisterende minkhuse. Desuden har ansøger valgt at indholdet af protein fastsættes til maksimalt 31 % af OE i ugerne 30-47.

Beskyttelsesniveau for ammoniak på områder omfattet af husdyrlovens § 7.

Nærmeste kategori 1 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper inden for Natura 2000-områder, ligger ca. 1,6 km vest/sydvest for anlægget. Det drejer sig om Lovrup Østermose samt nærliggende hede områder. Disse naturområder ligger i Natura 2000 området H82/F66: Lindet skov, Hønning mose, Hønning plantage og Lovrup skov. Lovrup Østermose (5,4 ha) indeholder naturtypen nedbrudt højmose (7120 nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse) og hængesæk (7140 hængesæk og andre kærsumfund dannet flydende i vand) og en række forskellige spagnumarter. De mindre heder har endnu intet udpegningsgrundlag. Området, der ligger længst mod øst og altså tættest på staldene ved Gåsblokvej 10, består af stilkeg-skov. Der er foretaget en ammoniakdepositionsregning på dette område (i scenarie skema 88152), som viser at totaldepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 0,2 kg N ha/år, da der er >1 husdyrbrug ud over det ansøgte efter Bekendtgørelsens kumulationsmodel.

Nærmeste kategori 2 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, ligger ca. 300 m syd/sydøst for anlægget. Det drejer sig om et mindre mose-område, som er udpeget bl.a. pga. forekomst af klokkelyng, smalbladet kæruld, tuekæruld, smalbladet mangeløv og sphagnum-arterne, sphagnum fallax og sphagnum capillifolium. Moseområdet blev besøgt i sommeren 2015. Der er foretaget en ammoniakdepositionsberegning på dette område (i scenariet skema 88152), som viser at totaldepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N ha/år.

Nærmeste kategori 3 natur, ligger ca. 600 m nord for anlægget. Kategori 3 natur omfatter øvrige ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1 eller 2. Det er bl.a. heder, moser og overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens⁴ § 3 og ammoniakfølsomme skove (§ 3 beskyttede enge er ikke kat. 3 natur). Der er foretaget en ammoniakdepositionsberegning på dette område, som viser at merdepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N ha/år. Merdepositionen er beregnet til 0 kg N/ha/år.

Beskyttelsesniveauet for ammoniakdeposition er derfor overholdt.

Ammoniakdeposition på Natura 2000-områder:

Lindet skov, Hønning mose, Hønning plantage og Lovrup skov er udpeget som EF-habitatområde (H82)/fuglebeskyttelsesområde (F66) og er dermed Natura2000-område.

Området ligger mellem Skærbæk og Toftlund og er domineret af nåleskov med indslag af bøgeskov på morbund og egekrat. Jordbunden er sur og næringsfattig. Mod vest ligger åbne arealer med nedbrudt højmoser og i den sydlige del ligger et åbent indsande med ene og dværgbuske (Helm Polde). Området karakteriseres af klitformationer – heriblandt "klimper", som er fladtoppede bakker med våde partier eller tørv på toppen. I skovbevoksningen findes nogle mindre moser, samt et overdrev, hvor orkideen hvid sækspore tidligere er blevet registreret (Skov- og Naturstyrelsen, 2005). Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er:

- Indlandsklitter med lyng og revling (2320).
- Indlandsklitter med lyng og visse (2310).
- Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene (2330).
- Ret næringsrige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredder (3130).
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150).
- Brunvandede søer og vandhuller (3160).
- Våde dværgbuskesamfund med klokkelyng (4010).
- Tørre dværgbuskesamfund (heder) (4030).
- Enekrat på heder, overdrev eller skrænter (5130).
- Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund (6230).
- Aktive højmoser (7110).
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse (7120).
- Hængesæk og andre kærersamfund dannet flydende i vand (7140).
- Bøgeskove på morbund med kristtorn (9120).
- Egeskov og blandskove på mere eller mindre rig jordbund (9160).

- Stilkegeskove og krat på mager sur bund (9190).
- Skovbevoksede tørvemoser (91D0).

Vi vurderer, at det ansøgte projekt ikke kan få negativ virkning på Natura 2000 området, herunder de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, da en scenarie beregning har vist, at det ansøgte projekt ikke giver anledning til at ammoniakdepositionen på området stiger.

Vi vurderer også, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter vil få negativ virkning på udpegningsgrundlaget for Lindet skov, Hønning mose, Hønning plantage og Lovrup skov som følge af ammoniak.

Tønder Kommune konkluderer på den baggrund, at det efter habitatbekendtgørelsen ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Ammoniakdeposition fra anlægget på områder omfattet af NBL § 3 Øst for anlægget ligger der et eng-område, der er beskyttet efter NBL § 3. I forbindelse med engen ligger der 2 parklignende vandhuller. Områderne er besigtiget i 2015. Se beliggenheden af naturtyperne på bilag 3.

Der ligger også et mose område syd for ejendommen, dette er beskrevet nærmere under § 7, kategori 2 natur ovenfor.

It-ansøgningssystemets beregninger viser (scenarie skema 88152), at der ikke er en merdeposition på over 1,0 kg N/ha/år på nogen af naturområderne. Vi vurderer derfor, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområderne, som følge af udvidelsen af husdyrbruget (merdep. er beregnet til 0 kg N/ha og tot.dep. beregnet til 0,8 kg N/ha på eng området).

Ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning
Udbringningsarealerne grænser op til 2 moser beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Begge moser er blevet besigtiget i 2015. Moserne er desuden omfattet af § 7, kat. 3 i husdyrloven.

Begge moser bærer præg af en tydelig randpåvirkning, hvor der gror næringskrævende arter som stornælde. Der ligger i begge moseområder mindre vandhuller, så der er stadig områder med fugtigbundsplanter som lysesiv, gul iris, kærsnerre, engforglemmevej mm.

Arealerne rundt om moserne er almindelige landbrugsarealer i omdrift, der hidtil har modtaget husdyrgødning. Det vurderes ikke, at en fortsat anvendelse på denne måde vil give anledning til væsentligt påvirkning af moseområderne eller til en tilstandsændring. Moserne er i forvejen påvirket af landbrugsdriften omkring dem, og der stilles derfor ingen vilkår.

4.2.14. Lugt

Der er foretaget en beregning af lugten efter henholdsvis den nye lugtvejledning⁵ og FMK-vejledningen⁶. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Det samlede resultat af lugtberegningerne kan ses herunder.

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret (ansøgt drift)	Korrigeret (nudrift)	Vægtet gns. afstand	Genekriterie overholdt
Byzone (Løgumgårde)	0	Ny	141,7	135	106	3.443	Ja
Samlet Bebyggelse (Lok. Plan 02-67)	0	Ny	102,8	93	72	3.495	Ja
Enkelt Bolig (Gåsblokvej 3)	0	Ny	52,3	42	29	235,6	Ja

Beregningen viser, at der inden for genekriteriet på 15 OU/m³ ikke ligger enkeltboliger, og at der inden for genekriteriet på 7 OU/m³ ikke ligger hverken samlet bebyggelse i landzone eller områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner eller lignende. Ligeledes viser beregningerne, at der inden for genekriteriet på 5 OU/m³ ikke ligger nogen byzone eller sommerhusområder.

Bemærk, at ejendomme med landbrugspligt ikke er omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Det vil sige, at de ikke indgår i vurdering af, om der ligger enkeltboliger eller samlet bebyggelse inden for de beregnede geneafstande.

Nærmeste bolig uden landbrugspligt, der ikke ejes af ansøger, er Gåsblokvej 3, der ligger ca. 220 m syd for minkhallerne.

Da ejendommen ligger med god afstand til den nærmeste beboelse, og udbringningsarealerne ligger således, at der kan køres gylle uden at skulle køres på offentlig vej vurderes det, at det at besætningsudvidelsen ikke giver anledning til væsentlig lugtgener. Samtlige arealer ligger i landzone. Det vurderes, at det ikke vil være anledning til væsentlige lugtgener ud over hvad der kan forventes i et landbrugsområde, og det vurderes at det ikke er nødvendigt at stille vilkår til begrænsning af lugtgener.

4.2.15. Støv

Det er oplyst, at de primære årsager til støv på en minkfarm er de hår, som udvikles under minkenes pelsskifte samt halmrester fra strøelse. Desuden vil der ved høst og håndtering af halm kunne forekomme støv.

Det forventes dog, at støvgener sjældent vil forekomme udenfor ejendommens matrikel, da minkhallerne er heget ind af eternitplader stående på højkant. Det vil således kun være i korte perioder f.eks. ved høst, at der kan forekomme støv uden for selve ejendommen.

På den baggrund vurderes, at de nærmeste naboer er tilstrækkeligt sikret mod væsentlige støvgener og der stilles derfor ingen vilkår.

4.3. HUSDYRBRUGETS AREALER

Husdyrbrugets udbringningsarealer udgør i alt 47,4 ha, hvoraf alle 47,4 ha er ejet. Arealerne kan ses på bilag 4.

Harmonikravet til en produktion på 75,38 dyreenheder udgør 49,9 ha, hvilket gør det nødvendigt at afsætte en mindre mængde husdyrgødning, når miljøgodkendelsen er fuldt udnyttet.

4.3.1. Ejede og forpagtede arealer

Ejede udbringningsarealer:
Gåsblokvej 10, 6240 Løgumkloster: 47,4 ha.

Der er ingen til forpagtede marker.

4.3.2. Anden afsætning af husdyrgødning

Det er godkendt, at der afsættes husdyrgødning til Sønderjysk Biogasanlæg (4 DE) når miljøgodkendelsen er fuldt udnyttet. Der tages ikke noget retur fra anlægget.

4.4. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

4.4.1. Bilag IV-arter

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række dyre- og plantearter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I det følgende vurderes forekomsten af en række arter, hvor projektområdet ligger inden for eller i nærheden af artens naturlige udbredelsesområde.

I området, hvor udbringningsarealerne ligger (Arrildområdet, Lindet skov, Hønning plantage og mose, Lovrup Skrøb og tilgrænsende områder) er der potentielle levesteder for bilag IV-arterne: Snæbel, odder, birkemus, flagermus, ulv, løgfrø, spidssnudet frø og markfirben.

Der er ikke indberettet observationer til www.naturdata.dk om observationer i projektområdet eller dets umiddelbare nærhed.

Snæbel

Snæblen findes kun i Danmark, og dens udbredelse er begrænset til Vadehavsområdet og de åer der løber ud i Vadehavet. I Tønder Kommune findes snæblen i Vidå (inkl. Sønderå, Grønå og Arnå) og Brede Å systemerne, samt en lille bestand i Brøns Å. Snæblen foretrækker de nedre og mellemste dele af vandløbssystemerne med fast bund og god strøm samt forekomst af sten/grus og vintergrønne planter. Den gyder sidst i

november til begyndelsen af december, og æggene sætter sig fast på planter eller på stenbunden. Efter klækningen driver larverne passivt med strømmen og når efter en tid stillestående vandområder, hvor de opholder sig en tid inden de er klar til at drive ud i Vadehavet. De største trusler for snæblen er A) Spærringer: Da snæblen ikke er i stand til at springe højt eller svømme igennem fisketrapper. B) Vandløbsreguleringer: Snæblen gyder på vandløbsstrækninger, der slynger sig naturligt. C) Forurening: Okker kan blive udvasket og tilstoppe æggene, så disse ikke kan få tilstrækkeligt med ilt. D) Afvanding og inddigning, der forhindrer dannelse af lavvandede opvækstområder for ynglen.

Arealerne afvander til Lobæk der løber ud i Brede Å, men da terrænet ikke er skrånende, vurderes det at den allerede gældende 2 m bræmme omkring § 3 vandløbene, er tilstrækkelig til at hindre tilførsel af okker og næringsstoffer, der kunne påvirke snæblen.

Odder

Odderen er nu udbredt i større vandløb og søer i hele Tønder Kommune, herunder Vidå, Brede Å og Brøns Å -systemerne. Odderen er territoriehævdende og kræver op til 10 km vandløbslængde, med relativt uforstyrrede krat, rørskovsområder e.l. til yngleområde og skjulested. Den har brug for mindre vandløb og grøfter til vandringer mellem fødesøgningsområderne og spredning. De største trusler for odderen er trafikdrab, hårdhændet vedligeholdelse af vandløb samt forstyrrelser på ynglestedet.

Det forventes at odderen forekommer i projektområdet, og at den benytter de mindre vandløb og grøfter til vandringer. Driften af arealerne der grænser op til de § 3 beskyttede vandløb ændres ikke, og det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke odderen og dens leveforhold væsentligt.

Birkemus

I Danmark er birkemusen fanget eller observeret i ældre skove, kratskove, enge samt på dyrkede marker. Formentlig stiller birkemusen forskellige krav til opholdssted, dels i forbindelse med vintersøvn (permanent, tørt opholdssted f.eks. veldrænet ældre skov), og dels i forbindelse med sommerens fouragerings- og yngleområde. Et bud på levested vil derfor være, at birkemusen kan findes der, hvor gamle skov- eller moseområder støder op til dyrkede marker eller skovenge. På trods af denne brede habitatdefinition er birkemusen kun fundet i to vidt adskilte hovedområder i Danmark: I det vestlige Limfjordsområde, især nord for fjorden, og i det sydlige Jylland, syd for en linje Horsens-Varde og nord for Haderslev-Ribe. Et skøn over den danske bestands størrelse er vanskelig. Den nuværende og begrænsede viden om artens habitatkrav ikke gør det muligt, at skønne over dens reelle udbredelse. Der findes ikke viden om specifikke populationsestimater og udviklingstendenser.

Birkemusen forefindes næppe i området og det ikke har været muligt, at finde registreringer af arten. Der sker ikke ændringer i arealanvendelsen og derfor vurderes det, at projektet ikke får nogen indflydelse for birkemusen, såfremt den skulle forefindes i området.

Flagermus

Alle danske arter af flagermus er udpeget som bilag IV arter. Flagermus er udbredt over hele kommunen. De overnatter oftest i huse og hule træer i nærheden af skove. Hvor de finder føde, afhænger af arten. Det kan bl.a.

være over søer og åer, hvor flagermusene æder insekter som de fanger over vandoverfladen, i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn. Arealerne kan tænkes at indgå i nogle arters fødesøgningsområder, men det vurderes, at der ikke vil være negative påvirkninger.

Ulv

Efter næsten 200 års fravær, er ulven genindvandret til Danmark og der er observeret flere siden 2012. I Tønder Kommune er der i 2013 observeret ulv flere steder øst for Skærbæk, ved Skast mose og ved Jejsing, så den formodes at kunne forekomme i hele kommunen. Ulven har brug for store sammenhængende naturområder hvor den kan skjule sig, især når den skal opfostre unger, og med godt med vildt. Ulven kan tilbagelægge mange km og det vides ikke om der er tale om omstrejfende ulve eller om der er tale om ulve der har slået sig ned. Der er ikke observeret unger i området.

Løgfrø

Løgfrøen er i tilbagegang og spredt til sjældent forekommende i Danmark. I det vestlige Sønderjylland er der en kernebestand på Hjerpsted bakkeø, og den er fundet adskillige gange ved Sejerslev, Ballum, Skast og Bredebro. Den er også fundet i vandhuller vest for Abild og på Jejsing Bakkeø, samt i det midt-østlige Sønderjylland.

Løgfrøen foretrækker lysåbne klarvandede vandhuller, med lavvandede partier og gerne med vandplanter. Uden for ynglevandhullet opholder den sig især på arealer med løs, sandet jord, hvor der er bare sand- eller muldflader, hvor den kan grave sig ned. Det kan være jorddiger, markskel, brakmarker, skrænter, dyrkede landbrugsarealer og køkkenhaver. Den kan fjerne sig op til ca. 500 m fra ynglevandhullet.

Trusler mod løgfrøene er ødelæggelse af yngleområder i form af opfyldning eller tilgroning af vandhuller, udtørring, skygning, forurening samt udsætning af fisk, krebs eller ænder. Intensiv dyrkning i form af pløjning, harvning og høst med tunge landbrugsmaskiner vil ligeledes kunne påvirke løgfrøen negativt.

Projektområdet ligger i et område hvor der sandsynligvis forekommer løgfrø. Det vurderes at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt, da de vandhuller der ligger i forbindelse med udbringningsarealerne er beliggende i områder, der i forvejen er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er almindeligt udbredt over det meste af landet, inklusive i Sønderjylland. Den findes i større eller mindre vandhuller i engområder, moser, dyrkede marker og skovbevoksede områder. På denne baggrund vurderes det som sandsynligt, at arten forekommer i søerne grænsende op til udbringningsarealerne. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullerne gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne.

Det vurderes at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt, da de vandhuller der ligger i forbindelse med udbringningsarealerne er beliggende i områder, der i forvejen er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Markfirben

Markfirbenet er udbredt pletvist over det meste af landet. Markfirbenet træffes på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder,

klitter overdrev, råstofgrave, stengærder og på vej- eller jernbaneskråninger. Inden for udbringningsarealerne vurderes der ikke at være potentielle levesteder af ovennævnte type og projektet vurderes ikke at påvirke markfirbenet.

Samlet vurderer vi, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne for bilag IV arterne væsentligt. Der er ingen vandhuller, der grænser direkte op til udbringningsarealerne.

Projektområdet kan tænkes at indgå i nogle arters fourageringsområder, men vi vurderer, at der ikke vil være negative påvirkninger, da projektet ikke omfatter nedrivning af bygninger eller fældning af hule træer.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller.

Potentielt vil der kunne forekomme arter som grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under padderne ovenfor.

Vi vurderer, at husdyrprojektet ikke vil påvirke bilag IV arter og andre fredede arter væsentligt.

4.5. NITRAT OG FOSFOR

4.5.1. Nitrat og fosfor til vandløb og søer

Arealerne afvandes via Fiskbæk, Lobæk og Brede Å til Vadehavet.

Brede Å er udpeget som EF-habitatområde H86. Habitatområdet omfatter hele Brede Å fra sammenløbet af Lobæk og Smedebæk til Ballum Sluse. Habitatområdet omfatter kun selve vandløbet. Udpegningsgrundlaget er bæklampret, flodlampret, snæbel og vandløb med vandplanter.

Hele habitatområdet er levested for snæblen, som er påvist indtil Løgumgårde. Området er også levested for flodlampret, som er påvist i vandløbssystemets øvre ende (Skallebæk). Bæklampret findes fra udløbet og ca. 8 km ind, samt syd for Åved plantage. Belastning af vandløbet med næringsstoffer synes ikke at påvirke arterne afgørende. Den manglende reproduktion for snæblen skyldes sandsynligvis primært fraværet af lave, vinteroversvømmede arealer, hvor larverne kan vokse til. Gensoning af strækningen ved Løgumkloster har muligvis forbedret snæblens gydemuligheder.

Det er især okker og de fysiske forhold i vandløbene der har betydning for miljøtilstanden, men projektet omfatter ingen ændringer af hverken dræning eller de fysiske forhold.

Ingen af projektets udbringningsarealer grænser op til vandløb med en hældning på over 6 grader mod den øverste kant af vandløb. Ingen af projektets udbringningsarealer grænser op til habitatvandløb.

Udbringningsarealerne vurderes ikke at være særligt sårbare med hensyn til afstrømning af fosfor, da ingen af arealerne har en terrænhældning på over 6 grader mod vandløb.

Vi vurderer, at det ansøgte husdyrbrugsprojekt ikke vil få væsentlig virkning på vandløb og søer.

4.5.2. Nitrat til Vadehavet

Den danske del af Vadehavet modtager årligt ca. 9100 tons nitrat fra land, hvoraf en stor del stammer fra landbruget. Den danske del af Vadehavet er delt op i 4 Dyb, som hver har sit delopland. Tønder Kommune afvander til 3 af disse Dyb: Lister Dyb, Juvre Dyb og Knude Dyb.

Vadehavets udpegninger

Vadehavet har følgende udpegninger:

- EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 57 (Vadehavet)
- EF-habitatområde nr. 78 (Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde).
- Ramsarområde nr. 27 (Vadehavet).

Udpegningsgrundlag for EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 57 er følgende:

Ynglefugle:

• Bramgås	• Klyde	• Sandterne
• Havørn	• Hjejle	• Splitterne
• Blå kærhøg	• Lille kobbersneppe	• Fjordterne
• Mosehornugle	• Dværgmåge	• Havterne
• Blåhals	• Hvidbrystet præstekrave	• Dværgterne
• Vandrefalk	• Almindelig ryle	

Trækfugle:

• Kortnæbbet gås	• Kikand	• Strandskade
• Grågås	• Spidsand	• Stor regnspove
• Mørkbuget knortegås	• Skeand	• Rødben
• Lysbuget knortegås	• Ederfugl	• Hvidklire
• Gravand	• Sortand	• Islandsk ryle
• Pibeand	• Strandhjejle	• Sandløber

Udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde nr. 78 er følgende:

Dyrearter:

• Havlampret	• Stavsild	• Odder
• Bæklampret	• Laks	• Gråsæl
• Flodlampret	• Snæbel	• Spættet sæl

Naturtyper:

- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Flodmundinger
- Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- Kystlaguner og strandsøer
- Større lavvandede bugter og vige
- Rev

- Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter
- Vadegræssamfund
- Strandenge
- Forstrand og begyndende klitdannelser
- Hvide klitter og vandremiler
- Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
- Kystklitter med havtorn
- Kystklitter med gråris
- Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter
- Fugtige klitlavninger
- Indlandsklitter med lyng og visse indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene
- Næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Brunvandede søer og vandhuller
- Vandløb med vandplanter
- Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
- Tørre dværgbusksamfund (heder)
- Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidelokaliteter)
- Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv
- Rigkær
- Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- Skovbevoksede tørvemoser

Baggrunden for vadehavsområdets status som Ramsarområde er dets funktion som det mest betydningsfulde opholdsområde for især svømmeænder og vadefugle i Danmark. Desuden findes et meget vigtigt fælde- og overvintringsområde for flere andefugle, herunder sortand i området.

Beskyttelsesniveau

Vand- og naturplanerne er vedtaget. Vandplanerne indeholder imidlertid ingen indsatskrav i forhold til Vadehavet, indsatsen er udskudt og det er kun de generelle virkemidler, der skal reducere udledningen af næringsstoffer. Vandplanerne vil derfor ikke i sig selv kunne lægges til grund for at skærpe beskyttelsesniveauet.

Hvis udbringningsarealer ligger inden for områder der er udpeget som nitratklasse 1, 2 eller 3, er der krav om, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne skal begrænses ved at nedsætte husdyrtrykket og/eller ved at nedsætte nitratudvaskningen fra rodzonen ved hjælp af f.eks. ekstra efterafgrøder eller nedsat kvælstofnorm.

Nitratklasserne er udpeget på baggrund af, hvilke Natura 2000 vandområder, der er særligt sårbare overfor kvælstofudledning samt hvilke afstrømningsoplande, der pga. nedsat nitratreduktionspotentiale er i størst risiko for at belaste et Natura 2000 vandområde med udvasket nitrat fra udbringningsarealerne.

Ejendommen har arealer, der ligger i oplandet til Lister Dyb. Alle arealer ligger uden for nitratklasser. Da ingen af projektets udbringningsarealer ligger inden for nitratklasser, er der ingen krav om reduceret husdyrtryk.

Afskæringskriterier

Miljøstyrelsen har fastlagt afskæringskriterier for skadevirkning af nitratudvaskning til overfladevande. Afskæringskriterierne kan ses her: <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx>

Afskæringskriterierne punkter er gennemgået i det nedenstående for husdyrbrugets arealer i de forskellige oplande til Vadehavet. Punkt 2b er ikke relevant for Vadehavet, da det ikke er karakteriseret som et lukket bassin eller som et meget lidt eutrofieret vandområde.

Arealer i oplandet til Lister Dyb

Pkt. 1: Husdyrbruget i kumulation med andre planer og projekter
Da dyretrykket har været stigende i oplandet til Lister Dyb med 3,2 % fra 2007 til 2015 jf. statsforvaltningens oversigt, må udvaskningen ikke overstige den mængde kvælstof, der udvaskes fra et planteavlsbrug.

I den indsendte ansøgning (skema 84665, bilag 5) er der en beregning, hvor det kan ses, hvordan udvaskningen ville være, hvis der udelukkende var anvendt handelsgødning svarende til et planteavlsbrug. Denne beregning viser en udvaskning på 71,8 kg N/ha. Udvidelsen på denne ejendom giver netop en udvaskning på 71,8 kg N/ha. Dette er lig med udvaskningen fra et planteavlsbrug. Udvaskningen er reduceret gennem følgende tiltag: Flere efterafgrøder (19 % ekstra efterafgrøder).

Tønder Kommune har ikke kendskab til andre nye kilder, der ikke stammer fra husdyrproduktionen, der har betydet en stigning i nitratudvaskningen i oplandet til Lister Dyb.

På den baggrund vurderer vi, at nitratudvaskningen, fra husdyrbruget og fra andre planer og projekter, ikke er væsentlig for miljøtilstanden i dybet.

Pkt. 2a: Husdyrbruget i sig selv

Det enkelte husdyrbrug må ikke bidrage med mere end 5 % af den samlede nitratudvaskningen til Lister Dyb, der er 1.727 ton N pr. år. Dvs. det enkelte husdyrbrug ikke må udlede over 86,35 ton N pr. år, som svarer til de 5 %.

Ansøgningskemaets beregninger viser, at den samlede mængde kvælstof, der udbringes på husdyrbrugets arealer er 7,962 ton i ansøgt drift. Afskæringskriteriet for det enkelte husdyrbrug er dermed overholdt.

Det kan hermed konkluderes, at projektet ikke medfører en skadevirkning på overfladevande, herunder på Natura 2000- områder (yngle- og rasteområder for beskyttede arter).

4.5.3. Nitrat til grundvand

Husdyrlovgivningens beskyttelsesniveau i forhold til nitratudvaskningen til grundvand er rettet mod arealer beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

For områder der er udpeget som nitratfølsomme kan der være 3 situationer:

Situation 1: Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området samt udarbejdet en indsatsplan for området.

Situation 2: Der er hverken foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området eller udarbejdet en indsatsplan for området.

Situation 3: Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området, men ikke udarbejdet en indsatsplan for området.

Husdyrbrugets udbringningsarealer er omfattet af situation 3. Her gælder det at:

Situation 3

- Udvasningen af nitrat må ikke stige hvis udvasningen overstiger 50 mg nitrat pr. liter i efter-situationen.
- Der skal vurderes konkret, om der skal stilles vilkår af hensyn til grundvandsbeskyttelsen.
- Udvasningen kan dog ikke skærpes i forhold til udvasningen fra et planteavlsbrug.

En enkelt mark samt et lille hjørne af en anden mark ligger inden for, hvad der betegnes som nitratfølsomme indvindingsområde, se bilag 6.

Der er foretaget en beregning af nitratudvaskningen fra rodzonen fra de 0,94 ha udbringningsarealer, der ligger inden for det nitratfølsomme indvindingsområde. Beregningerne for markerne i det nitratfølsomme indvindingsområde kan ses nedenfor.

Mark nr.	Ansøgt (udvasning mg nitrat/l)	Merbeklastning (mg nitrat/l)
2-0	55	-5
1-0	55	-5

Beregningerne viser, at udvidelsen vil medføre, at nitratudvasningen fra rodzonen fra arealerne overstiger 50 mg nitrat/l, men den stiger ikke som følge af udvidelsen. (Merbeklastningen i forhold til nudrift er negativ).

Der stilles i godkendelsen ikke vilkår om sædskifte, da der er valgt referencesædskifte i både nudrift og ansøgt drift. Udvasningen til grundvand kan overholde de fastsatte krav som følge af ekstra efterafgrøder/og pga. at udvasningen til overfladevand er lig med udvasningen fra en planteavlsbedrift, se afsnittet 4.5.2.

Arealer, der ikke ligger i nitratfølsomt indvindingsopland, vurderes at være robuste i forhold til nitratudvaskning. Vi vurderer, at godkendelsen med de stillede vilkår sikrer grundvandsinteresserne.

4.5.4. Fosfor til Vadehavet

Beskyttelsesniveauet (krav til fosforoverskud) i forhold til fosforoverskud gælder for arealer, der ligger inden for områder, der er udpeget som fosforklasse 1, 2 eller 3. Derudover må fosforudledningen af arealerne ikke overstige det niveau, som fremkommer ved maksimalt lovligt harmonitryk.

Vadehavet er, især på baggrund af de fysiske forhold, vurderet til at tilhøre de mindre fosforfølsomme Natura 2000 vandområder. Derfor er størstedelen af arealerne i oplandet til Vadehavet udpeget som fosforklasse 0 og her gælder som udgangspunkt de generelle harmonikrav.

Ingen af husdyrbrugets arealer er beliggende i fosforklasse, og det beregnede fosforoverskud overstiger ikke det overskud, der kan beregnes ved fuldt harmonitryk, hvilket betyder, at kravet til fosforoverskud på arealerne er overholdt. Fosforoverskuddet er beregnet til 19,3 kg P/ha/år, og ved fuldt harmonitryk er det beregnet til 19,7 kg P/ha/år.

Tønder Kommune finder ikke, at beskyttelsesniveauet i forhold til fosforoverskud skal skærpes, når det generelle fosforoverskud, beregnet i it-ansøgningssystemet, er overholdt. Dette er i overensstemmelse med NMKNs afgørelser på området.

Arealerne omfatter ikke områder, der skråner i en sådan grad mod vandløb, at der er risiko for direkte belastning af Vadehavet gennem overfladeafstrømning af husdyrgødning.

Husdyrlovgivningens regulering af fosforudledningen til Vadehavet bygger på nyeste viden.

Sammenfattende vurderer vi, at projektet ikke gennem fosfortab fra arealerne vil kunne påvirke de arter og naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for Vadehavet.

5 HØRINGER

Nabo- og partshøring

Tønder Kommune vurderer, at dem som skal partshøres i sagen er ansøger og de nærmeste naboer inden for en afstand af 300 fra de nye staldanlæg. Lugtkonsekvenszonen er beregnet til 106 meter i husdyrgodkendelse.dk. Naboerne og ansøger har modtaget et brev om projektet og fået mulighed for at sende bemærkninger ind.

Nabo- og partshøringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

6 KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest mandag den 25. juli 2016.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte, at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen. Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

7 BILAG

- Bilag 1: Situationsplan
- Bilag 2: BAT beregning
- Bilag 3: Naturbeskyttet efter § 3 i NBL
- Bilag 4: Udbringningsarealer
- Bilag 5: Ansøgningsskema 84665, version 3 (kan fremsendes ved henvendelse til kommunen)
- Bilag 6: Nitratfølsomt indvindingsområde

8 REFERENCER

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3/7 2015 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af 1. maj 2007

³ Bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr nr. 558 af 1. juni 2011

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3/7 2013 om naturbeskyttelse med seneste ændringer.

⁵ Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug

⁶ Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, udgivet af FMK, 2. udgave

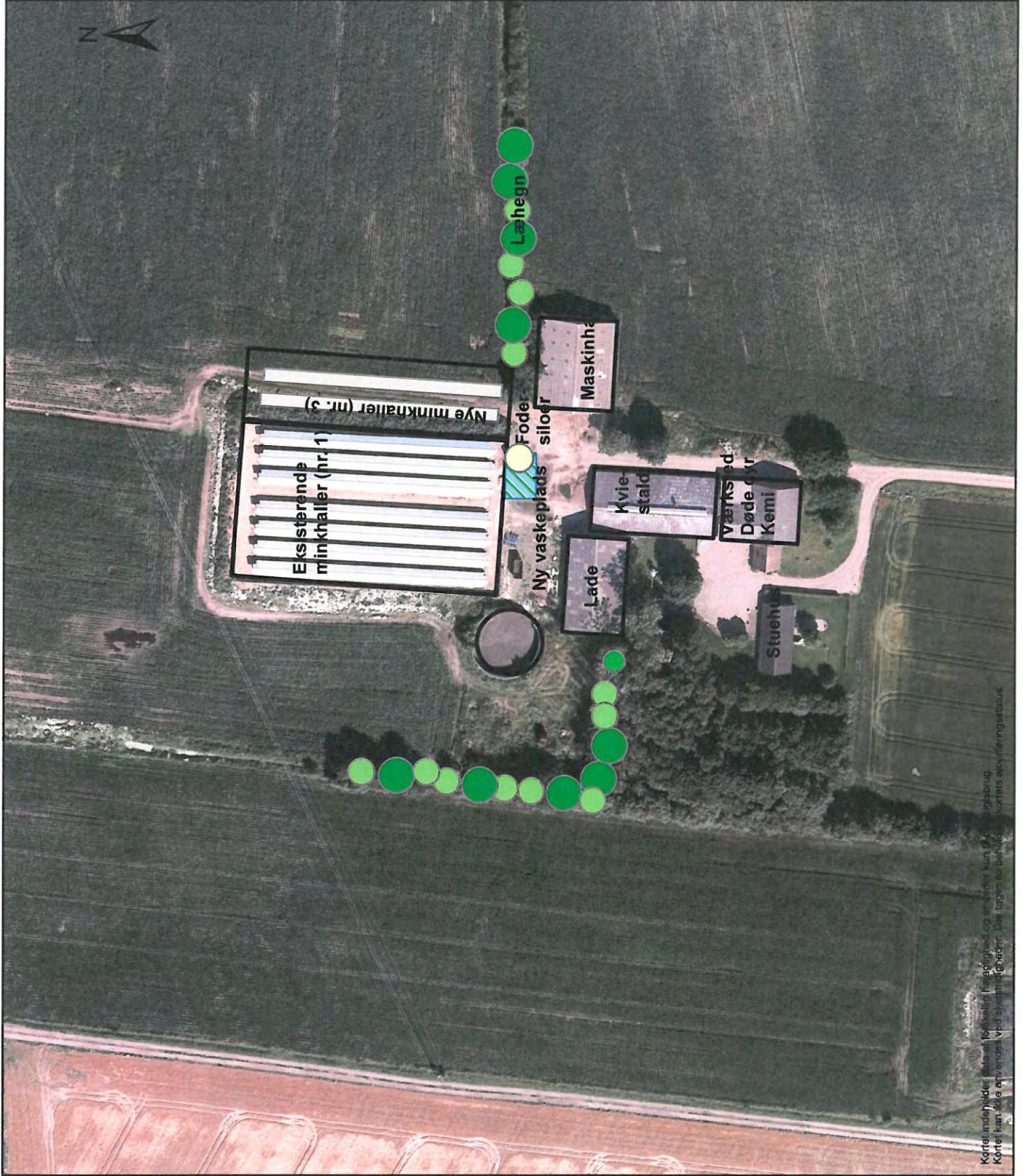
Bilag 1: Situationsplan

Gåsblokvej 10,
6240 Løgumkloster

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Rådhusstræde 2,
6240 Løgumkloster

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Kortet er udarbejdet af Tønder Kommune og er et produkt af Tønder Kommunes Miljø og Natur. Kortet kan ikke og må ikke anvendes til andre formål. Dette er et produkt af Tønder Kommunes Miljø og Natur. Kortet er udarbejdet af Tønder Kommune og er et produkt af Tønder Kommunes Miljø og Natur.

TØNDER KOMMUNE

Bilag 2

Beregning af BAT niveau – Gåsblokvej 10, 6240 Løgumkloster

Stald 1: Eksisterende minkhaller, hvor der før og efter udvidelsen er 850 minktæver. Her beregnes BAT-emissionsniveauet som den faktiske rende bredde på gødningsrenderne og én af følgende kombination af virkemidler:

- A) Daglig tømning af render, foder med et proteinindhold på gennemsnitlig højest 31 % af OE i ugerne 30 -47 og halm ad libitum.
- B) Tømning af render 2 gange ugentligt, foder med proteinindhold på gennemsnitlig højest 31 % af OE i ugerne 30-47 og halm ad libitum. Dette giver et ammoniakniveau på 1,46 kg NH₃/dyr og det er denne kombination, der er valgt i denne sag. Fastsættelse af BAT niveauet er lavet ud fra Nomo afgørelse nr. 103.

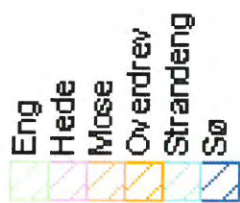
Stald 2: Kviestald, hvor der før og efter udvidelsen er 62 kvieopdræt (17-25 mdr.). Dette niveau er aflæst i skema 84665.

Stald 3: Nye minkhaller, hvor der efter udvidelsen er 350 minktæver. Ud fra Nomo afgørelse nr. 103 er emissionsgrænseværdien fastsat til 1,15 kg N per årstæve ved anvendelse af BAT for nye minkhaller.

Stald	Antal dyr	Dyretype	BAT niveau kg NH ₃ /dyr	Kg NH ₃ /stald
1	850	Minktæver	1,46	1.241,25
2	62	Kvieopdræt	6,164 (5,36 x korrektion 1,15)	382,23
3	350	Minktæver	1,15	402,50
I alt				2.026

**Bilag 3: Beskyttet natur
(§ 3)**

**Gåsblokvej 10,
6240 Løgumkloster**

Tønder

**Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder**

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

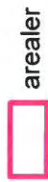

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er ikke et målt. I overensstemmelse med § 10 i Lov om Miljøbeskyttelse. Der tages forbehold for kortets afbilledningsstatus.

Bilag 4: Udbringnings-arealer

**Gåsblokvej 10,
6240 Løgumkloster**

Signatur

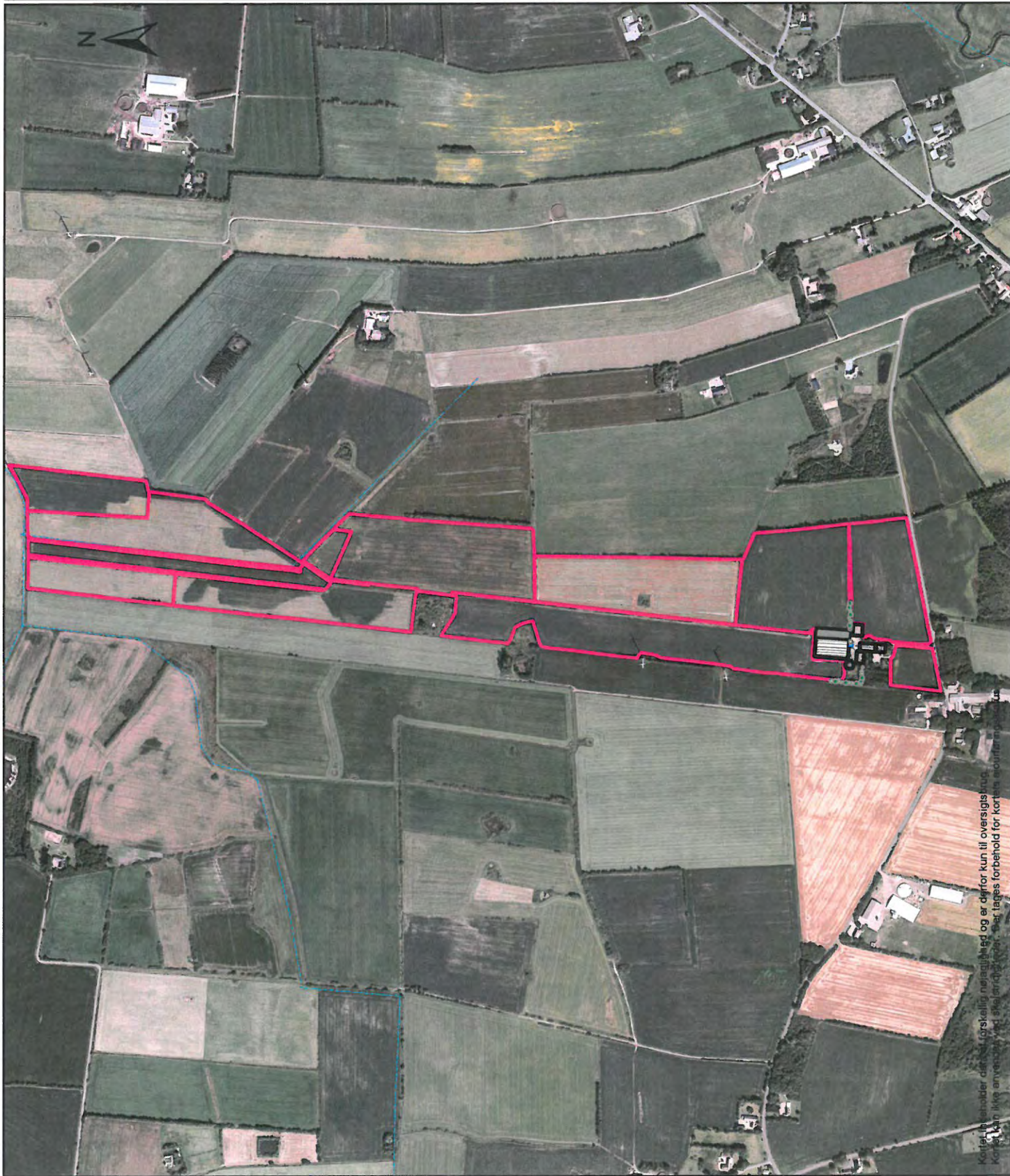
BES_VANDLOEB

Tønder

**Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder**

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

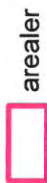

Kortet indeholder data af teknisk karakter og er derfor kun til overblik.
Kortet kan ikke anvendes til retslige formål. Der tages forbehold for kortens indholdsmæssige fejl.

**Bilag 6: Nitratfølsomt
indvindingsområde**

**Gåsbløkkevej 10,
6240 Løgumkloster**

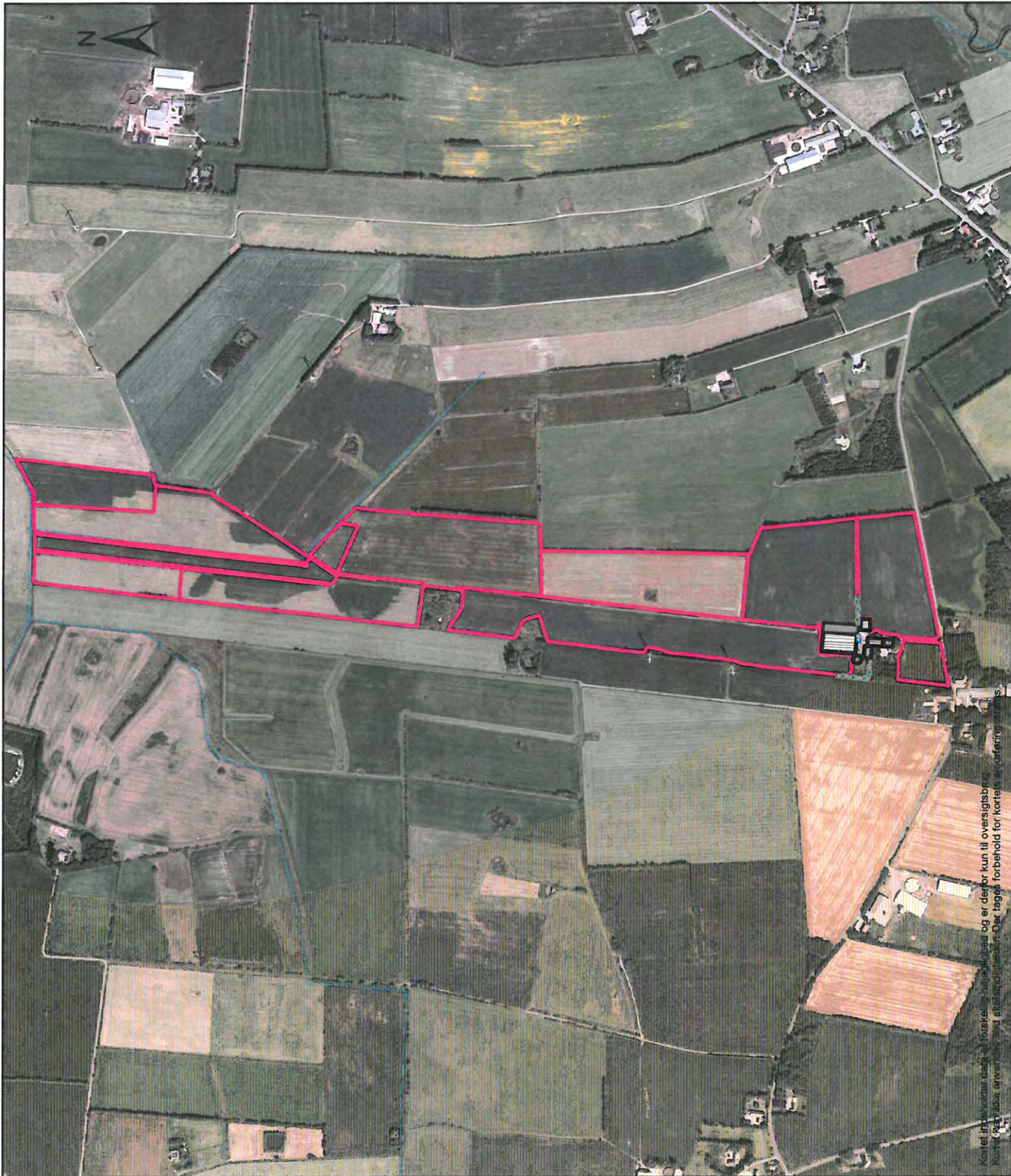
Signatur

Tønder

**Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder**

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Kortet indeholder data af forskellig kvalitet og er derfor kun til orienteringsformål.
Kortet skal ikke anvendes til retslige formål. Der tages forbehold for kortets nøjagtighed.